

La meva estada de recerca al Canadà

Mathilde Cornuel

Doctoranda al programa de Traducció, Gènere i Estudis Culturals

Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya

Grup de recerca Glossa

Juny 2024

Mai no hauria pensat que faria una mobilitat internacional, i quan sentia estudiants parlar de la seva estada o dels seus preparatius, una petita veu dins meu em deia: “Per què no vaig marxar quan vaig tenir l'oportunitat?”.

Vaig obtenir el meu grau a França fa quinze anys i, durant el meu últim any, havia considerat participar en el famós programa Erasmus, volia anar a Escòcia. Volia viure l'experiència d'estar lluny, en un país estranger, i enfrontar-me a una cultura universitària diferent. Era jove i tot el que això implicava em feia una mica de por, així que vaig decidir acabar el grau a França i després les casualitats de la vida em van portar a Catalunya, la qual cosa va suposar per a mi un gran canvi. Vaig començar a treballar per necessitat en un primer moment i, al mateix temps, vaig trobar la meva vocació: ensenyar la llengua francesa. Un cop dins de l'engranatge del món professional, vaig lamentar no haver marxat quan en vaig tenir l'oportunitat, estava convençuda que una estada a l'estranger hauria estat realment enriquidora.

Deu anys més tard, les circumstàncies de la vida van fer que reprenguéss els meus estudis. Primer un màster, més tard un doctorat. Buscava una codirecció a França i finalment vaig tenir la sort de trobar una professora de la Universitat Laval al Quebec que va acceptar codirigir la meva tesi. No us negaré que embarcar-te a fer una tesi, treballant i amb dues filles petites és un desafiament diari per mantenir un cert equilibri entre tots aquests elements que componen la nostra vida. La meva directora de tesi va ser la primera a animar-me a fer aquesta estada de recerca, però jo encara tenia alguns dubtes sobre si marxar i poder organitzar-me tant a nivell professional com familiar. Però, aquesta vegada, tot i que les condicions eren més complexes, em sentia preparada per marxar i no deixar passar aquesta oportunitat única. A més, estava convençuda que conèixer la meva codirectora en persona seria beneficiós per a l'avanç del meu projecte de recerca. Finalment, això em permetia optar per la menció internacional, la qual cosa no és menyspreable. És cert que els tràmits administratius poden semblar complexos però, afortunadament, vaig poder comptar amb l'ajuda de moltes persones de la Universitat de Vic per acompanyar-me en el procés.

Com a francesa, percebem els quebequesos com a cosins llunyans, parlem la mateixa llengua, amb un accent diferent, els dos països tenen molts intercanvis culturals i tinc molts amics que han visitat el Quebec, alguns dels quals s'hi han instal·lat definitivament. Era la primera vegada que contemplava travessar l'Atlàntic i d'alguna manera, m'imaginava trobar un petit racó d'Europa a Amèrica del Nord. Vaig tenir algunes dificultats per trobar allotjament, ja que buscava compartir pis. No volia viure sola. Tenia ganes de conèixer persones de nacionalitats diferents per poder practicar el meu anglès. La majoria dels propietaris ofereixen contractes de lloguer d'un any escolar complet i, com que la meva estada durava dos mesos, no va ser fàcil trobar una habitació. Gràcies a un lloc web, vaig poder llogar una habitació per setmanes a 2 km de la Universitat Laval.

A l'arribada, la meva primera sorpresa va ser constatar que compartia el meu allotjament amb dos estudiants francesos i una estudiant belga. En definitiva, els meus companys de pis eren francòfons i europeus! Un cop instal·lada, vaig sortir per orientar-me i fer les primeres compres. Vivíem en un barri residencial amb una aparença de suburbi americà amb grans avingudes verdes on els esquiroles passejaven lliurement. Durant la meva primera sortida, buscava en va un petit nucli urbà, un forn de pa, una llibreria, un quiosc, però per molt que caminava, només veia cases, grans edificis i supermercats. Al cap d'uns dies, vaig entendre que el centre del barri es concentrava en un gran centre comercial. És a dir, una mini ciutat emmurallada. Vaig arribar a mitjan setembre amb temperatures molt suaus, fins i tot càlides per a la temporada, però de seguida vaig recordar que l'hivern és llarg i dur per als canadencs. D'aquí la necessitat de poder viure i fer les compres en un espai protegit de les inclemències del temps. A més, vaig poder experimentar l'estiuet de Sant Martí quan vaig arribar al setembre i la neu a mitjan novembre quan vaig tornar cap a casa, un contrast sorprenent en dos mesos!

El segon dia, tenia una cita amb la meva codirectora a la Universitat Laval, que és un campus gegantí, amb 56.000 estudiants i 550 programes d'estudis. A més, la Universitat Laval forma part de les deu universitats canadenques més importants en recerca. Vaig haver de recórrer al GPS per trobar l'edifici correcte. Ella va ser de gran ajuda per mostrar-me el departament, la immensa biblioteca i els principals elements del campus. Em va donar les claus d'un despatx individual a prop del seu, on em vaig poder instal·lar. Vaig tenir la sort de poder assistir al seminari que ella impartia una vegada per setmana i poder impregnar-me de la cultura universitària, va ser una experiència realment enriquidora. Érem una classe de 12 persones i la metodologia era principalment de classe inversa. Havíem de llegir articles de recerca com a treball personal per familiaritzar-nos amb la teoria, la qual cosa ens permetia tenir una veritable conversa amb la professora i els nostres companys i companyes. Contraposant els nostres punts de vista, la nostra reflexió es va enriquir realment i ens va permetre fer un paral·lelisme entre la teoria i la pràctica.

Vaig trobar aquesta pràctica realment diferent de la que estava acostumada en els meus estudis a França, on existeix una gran distància entre el catedràtic — que ens inspira un profund respecte — i els estudiants. De fet, crec que és aquesta proximitat la que més em va desestabilitzar. A França, com sabeu, som més distants amb les persones que coneixem poc,

especialment quan hi ha una relació de superioritat jeràrquica. Des de petits, se'ns ensenya a respectar l'altre, tractant els adults de vostè i sent cortesos. Un aprenentatge de tota una vida que ens condiciona en les nostres relacions socials. Al Quebec, pràcticament tothom es tracta de tu, vaig tenir moltes dificultats per no tractar de vostè als desconeguts, sabia que això em donava la imatge de la francesa pedant. A poc a poc, vaig poder adaptar el meu discurs a la cultura quebequesa, tot i que moltes expressions encara se m'escapaven. En l'àmbit lingüístic, va ser una experiència realment enriquidora. Alguns anglicismes comuns que utilitzem a França no s'utilitzen al Quebec (le "week-end" és la "fin de semaine", el senyal de "stop" es converteix en "arrêt", el servei de restauració "drive-in" és el "service-au-volant" o en lloc de fer "shopping", "on magasinage"), mentre que moltes paraules angleses són introduïdes en el discurs, trobem aquesta persona realment "cute" quan arriba a la "shop". És sorprenent com algunes paraules antigues a França encara s'utilitzen al Quebec. Per exemple, es parla de "chandail" per referir-se a la samarreta (T-shirt). En definitiva, aquesta experiència em va permetre ampliar els meus horitzons com a professora i doctoranda en lingüística.

Em vaig sentir realment integrada a la comunitat universitària pel fet d'interactuar amb els meus companys i companyes de classe, però també pel fet de conèixer els altres professors i professores del departament de llengües, els altres estudiants de doctorat i fins i tot vaig poder assistir a una defensa de tesi. També vaig poder presentar el meu projecte de recerca a una classe de TIC aplicades a les llengües estrangeres i poder discutir lliurement amb els estudiants. Em va sorprendre la maduresa que aquests estudiants demostren i estic convençuda que aquesta metodologia de classe inversa aboleix les parets entre professor i estudiants i els permet afinar el seu esperit crític.

Un dels punts més importants és que vaig poder fer una immersió total, la qual cosa em va permetre avançar molt en la meva recerca i formar-me en la metodologia de recerca gràcies al suport de la meva codirectora, que sempre estava disponible per resoldre els meus dubtes o per enviar-me articles interessants per fer avançar la meva reflexió. Va ser com un moment fora del temps on em podia concentrar plenament en els meus estudis. Vaig tenir la sort de poder continuar treballant gràcies al suport del departament de Traducció, Interpretació i Llengües Aplicades i de l'Escola de Llengües de la UVic-UCC, que em van ajudar a compaginar la meva vida estudiantil i professional a distància.

Vaig tornar realment encantada de la meva estada, tot i que he de reconèixer que hi ha certs aspectes negatius, com el cost elevat de la vida al Canadà o bé el fet que, encara que els quebequesos són molt oberts i càlids, és difícil establir una relació més amistosa.

En conclusió, aquesta estada m'ha estat realment beneficiosa en els meus estudis i m'ha permès prendre confiança en les meves capacitats per continuar la meva tesi i obrir-me a altres horitzons. Tant és així que aquest any tornaré a marxar un altre mes al Quebec i espero que aquesta nova estada em sigui tan beneficiosa com la primera.